

ЦЕНТРАЛЬНА
ВИБОРЧА УЗУРПАЦІЯ

стор 2

КРЕДИТНА
КАБАЛА

стор 3

ЗАТРИМКА ЗАРПЛАТИ
ПОЗБАВЛЯЄ ПРАВА НА ГІДНЕ ЖИТТЯ

стор 4

ТУРИСТИЧНЕ ПЕКЛО

Останні тижні перетворилися для українських туристів на справжнє пекло. Наші співвітчизники застрягли в аеропортах Києва, Борисполя, Тирани, Монастіра: по кілька діб одні не могли полетіти на курорт, а інші — повернутися додому. Подібні інциденти трапляються час від часу, проте такого масового жаху й хаосу, мабуть, ще не було. Хто винен у тому, що сталося, і що робити далі? Відповісти на це запитання неймовірно складно.

НЕ КРИЗА, А БУМ?

Туристи, які застрягли в аеропортах, в один голос описували картину, що нагадує страшний сюрреалістичний сон. Рейси призначали, переносили, скасовували, міняли аеропорти й борти. У деяких випадках людей довго тримали голодними й не давали нічліг. При цьому ні представники перевізника, ні туроператори не переймалися тим, щоб прояснити ситуацію.

Головним «зальотником» стала авіакомпанія Bravo Airways, яка вже після того, як народ у терміналах по всьому

світу почав бунтувати, звинуватила в усіх бідах туроператора Oasis Travel. Мовляв, така ситуація склалася через його колосальний борг перед перевізником... Туроператор зі свого боку звинувачення відкинув.

Тим часом ситуація загострювалася, оскільки туристам ніхто нічого не вважав за потрібне пояснювати... Втім, сяк-так українців все ж відправляли на курорти й повертали додому. Але відпустка вже зіпсована, нерви вимотані...

Як туристична галузь зможе подолати неприємну для всіх ситуацію?

Спрогнозувати вкрай складно, оскільки останні події виявили не одну проблему, а цілий букет.

Найбільше в цій ситуації вразила реакція міністра інфраструктури Володимира Омеляна, який нібито допомагав розв'язати проблему з вильотом і поверненням наших співвітчизників. І навіть пальчиком погрожував недбайливим перевізникам.

«Я далекий від того, щоб думати, ніби ми маємо туристичний колапс або величезну туристичну кризу. Насправді ми маємо величезний туристичний бум», — сказав чиновник в ефірі телеканалу «1+1».

Далі він пояснив, що ніхто не був готовий до такого ажіотажу, ось і осоромилися всі. Геніально!

Чи означає це, що подібний хаос повториться? Адже, як можна зрозуміти зі слів самого ж міністра, бортів для перевезення туристів не вистачає.

(Закінчення на стор. 5)

**ЖОДЕН УКРАЇНСЬКИЙ
ТУРИСТ НЕ ЗАХИЩЕНИЙ
У ПРАВОВОМУ ПОЛІ.
ВИ МОЖЕТЕ КУПИТИ
ЧУДОВИЙ ТУР,
УПАКУВАТИ ВАЛІЗУ
І... ВИТРАТИТИ КУПУ
НЕРВІВ. А ПОТІМ ДОВГО
СУДИТИСЯ
З АВІАПЕРЕВІЗНИКОМ
АБО ТУРОПЕРАТОРОМ.
А ВИННІ В УСЬОМУ
«ВИШУКАНІ» ДОГОВОРИ,
ЯКІ МИ ПІДПИСУЄМО**

Історія з перезавантаженням Центральної виборчої комісії виявилася тривалою і заплутаною. В усій цій комісії навіть вчорашні «любі друзі» по так званій коаліції, здається, стали заклятими ворогами. І немає в цьому нічого дивного: і Блок Петра Порошенка, і «Народний фронт» жадають вижити в майбутньому політичному циклі. Але Банкова забажала монополізувати ЦВК. Поки що це не вдалося. Втім, і зі старим Центрвиборчком влада відчуває себе досить комфортно.

Влітку 2014 року у більшості членів ЦВК закінчилися повноваження, але тоді новообраний президент Петро Порошенко не спромігся внести подання з новими кандидатурами. Чекав він два роки, вніс список прізвищ, ось тільки забув врахувати інтереси всіх парламентських політичних сил, чого вимагає закон. Потім Порошенко знову забув про ЦВК і згадав про перезавантаження лише на початку ни-

хтось один став зайвим. Багато експертів висловлюють побоювання, що якраз кандидат від однієї з опозиційних сил може пролетіти на догоду партіям влади.

Проте останні кілька місяців депутати не могли зібратися, як вирішити цю складну математичну задачу — на тринадцять вільних місць посадити чотирнадцять кандидатів. Логічно і чесно було б, щоб президент відкликав якогось одного свого ставленника. І це вже не кажучи про те, щоб дотримуватися справжніх пропорцій при формуванні нового складу ЦВК. Але глава держави дав пас парламенту, мовляв, розбирайтеся самі, все що міг — зробив.

Здавалося, що минулого тижня два ключових парламентських гравця домовляться і можна буде перезавантажити ЦВК. Та де там! Блок Петра Порошенка і «Народний фронт» публічно посварилися, звинувачуючи один одного в зриві голосування. Представники пропрезидентської партії сказали, що більше не тиснуть на кнопки в сесійній залі і навіть на можливість проведення дострокових виборів натякнули. Мовляв, навіщо нам незьдатний парламент?

Напевно, президент у цей час тихо посміхався. Адже саме він і ніхто інший несе відповідальність за ситуацію, що склалася. Саме він поставив парламентаріїв перед важким вибором: або створити ЦВК, підконтрольну Банковій, або ж забути про перезавантаження.

ПРЕЗИДЕНТ ПОСТАВИВ ПАРЛАМЕНТАРІЇВ ПЕРЕД ВАЖКИМ ВИБОРОМ: АБО СТВОРИТИ ЦВК, ПІДКОНТРОЛЬНУ БАНКОВІЙ, АБО Ж ЗАБУТИ ПРО ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ

нішнього року. До цього часу потрібно було звільнити і відповідно призначити тринадцять членів Центрвиборчкому. Президент зробив подання на тринадцять прізвищ (шість від БПП, три від «Народного фронту», по одному від РПЛ, «Волі народу», «Відродження», «Самопоміч»). Після цього зчинився галас, оскільки Порошенко знову «забув» про те, що в ЦВК повинні бути представлені всі парламентські партії. Тоді президент вніс подання на чотирнадцятого потенційного кандидата від фракції «Батьківщина». Тобто

КОНТЕКСТ

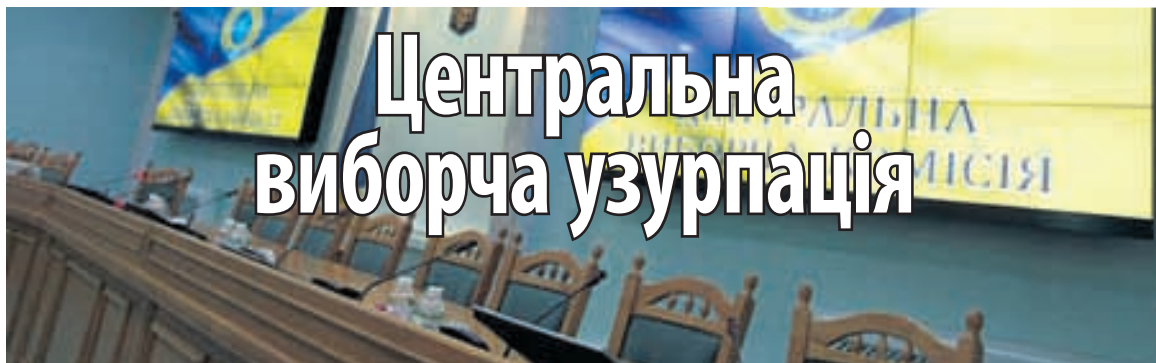
Сергій ЄВТУШОК:
«Україна може потрапити під санкції у разі непропорційного складу ЦВК»

Якщо у новому складі ЦВК не будуть враховані інтереси всіх фракцій парламенту, Україна може потрапити під санкції. Про це в ефірі телеканалу «Прямий» зазначив народний депутат від фракції «Батьківщина» Сергій Євтушок.

Парламентар зазначив, що подання президента, де на тринадцять посад членів ЦВК пропонується чотирнадцять кандидатур, не відповідає вимогам резолюції Парламентської асамблеї Ради Європи та рішенням Комітету Європарламенту.

«Сьогодні влада не усвідомлює того, що відбувається. Ми маємо приклад Росії, на яку наклали санкції за порушення резолюції ПАРЕ. Існує ймовірність, що і Україна потрапить під санкції», — застеріг політик.

Сторінку підготувала Яна ДЖУНГАРОВА

Центральна виборча узурпація

ДУМКА ЕКСПЕРТІВ

Маніпуляції та шантаж

Микола СПІРІДОНОВ,
експерт Українського інституту аналізу та менеджменту політики:

«Хочу звернути увагу на маніпуляцію: представниця президента в парламенті Ірина Луценко звинувачує депутатів у тому, що вони не хочуть оновлювати Центрвиборчком. А справа в тому, що чинного президента цілком влаштовує і стара ЦВК на чолі з Охендовським, на якого відкривали кримінальні справи. То якщо і міняти Центрвиборчком, то на більш лояльний до Банкової, ніж зараз. Саме тому президент не поступається і не відкликає зайвого кандидата. Це вже не кажучи про те, щоб при формуванні ЦВК врахувати справжні пропорції. Але Порошенку під час виборів не доведеться сподіватися на електорат. Інша справа — монополія над ЦВК, контроль над силовиками і судами...»

Олег СААКЯН,
політолог, глава «Єдиного координаційного центру «Донбас»:

«Ситуація, що склалася, демонструє, що у нас не існує коаліції. Є лише ситуативна більшість, яка збирається під певні ініціативи задля вирішення різних політичних або фінансових питань. Таким чином, парламентаріям з кожного серйозного питання потрібно домовлятися з нуля. Але основні гравці — БПП і «НФ» — бояться один одного. І ніхто з них, виходячи з не надто хороших рейтингових розкладів, не готовий поступатися в питанні ЦВК. Перед президентом зараз стоїть вибір: відступити і втратити монополію над Центрвиборчкомом або ж залишити все як є. Так ось, варіант, за

чим закінчиться ця історія? Нині передбачити розвиток подій досить складно. Хочеться сподіватися, що враховує інтереси всіх політичних гравців. Чи зможе Порошенко використовувати цю ситуацію для оголошення дострокових парламентських виборів? Насправді у президента є юридичні підстави для такого кроку. Але малоімовірно, що глава держави піде на це. На мою думку, чутки про дострокові вибори — просто такий собі шантаж незговірливого «Народного фронту», в якого майже немає шансів пройти в ВР дев'ятого скликання.

Хоча насправді є люди, які схиляють Порошенка до того, щоб перезавантажити парламент саме зараз. Але тоді може повністю змінитися політична конфігурація, що президенту вкрай невигідно. Тож парламентські вибори відбудуться за планом. Сподіваюся, що після виборів президента виборче законодавство змінять. Зокрема, як пропонувала Юлія Тимошенко, знизять прохідний бар'єр до 2%».

Примарні шанси

якого ЦВК не перезавантажать, вигідніший для Порошенка. У влади є надійні механізми впливу на прострочений склад комісії. Наприклад, за допомогою ГПУ... Так що з кожним місяцем шанси на оновлення Центрвиборчкому будуть все більш примарними. У той же час, незважаючи на розмови і всілякі чутки, президент не використовує цю ситуацію для оголошення дострокових виборів. Адже таким чином він просто кине під умовний танк свою політичну силу, та ще й пересвариться з багатьма можновладцями, представниками фінансових груп. Імовірно, жажачки про дострокові вибори до ВР поширюються для того, щоб тримати в тісних руках свій же БПП! Пропрезидентська фракція теж потребує дисципліни, адже складається з безлічі груп, які час від часу ведуть свою гру. Ось їх і потрібно полякати».

Олег ПОСТЕРНАК,
кандидат історичних наук, політехнолог, керівник «Центру політичної розвідки»:

«Вперше за досить довгий час у стінах ВР вибухнув потужний скандал. Раніше основні парламентські гравці, БПП і «НФ», намагалися не виносити сміття з хати. Зараз же сталася серія різких випадів у бік один одного. Зазвичай голосування в Раді опрацьовуються і прораховуються. Все вирішується кулуарно. Але вийшло, що насправді голосів немає. «НФ» не поступається. Ну а БПП у відповідь влаштовує демарш... Є кілька мотивів такої поведінки. Останнім часом «Народний фронт» усе більше демонструє свою гру, намагаючись показувати, що нічим не зобов'язаний Банковій. Другий момент: «фронтвики» хотіли отримати за «невелике» представництво в оновленій ЦВК своєрідну компенсацію — посаду судді Конституційного суду.

Коаліція відсутня

Насправді ж кричуща ситуація з неможливістю упродовж чотирьох років перезавантажити Центрвиборчком вказує на серйозну парламентську кризу і на відсутність коаліції як такої. Таким чином, багато говорять про те, що якщо БПП і «НФ» не домовляться і протиріччя між ними посилюватимуться, то зберігається ймовірність проведення дострокових парламентських виборів. Хоча я вважаю, що ймовірність не висока. Але це в тому числі хороший «аргумент» для «Народного фронту», який БПП може застосовувати в складному переговорному процесі. Головне в усій цій історії інше — кількість представників Банкової в запропонованому складі ЦВК просто непристойна. Це була б монополія Адміністрації президента... Лідер фракції «Батьківщина» Юлія Тимошенко абсолютно справедливо зазначила, що до сформованого таким чином Центрвиборчкому довіри не буде. І в майбутньому може виникнути ризик фальсифікації підрахунків голосів».

Минулого тижня Верховна Рада, прийнявши законопроект №6027-д нібито з благими намірами відновити кредитування, зробила банкірам царський подарунок. Документ розширює права кредиторів у справі стягнення боргів із позичальників. В експертному середовищі говорять, що проголосований законопроект, по суті, є інструментом перерозподілу заставного майна і вганяє українців у довгострокову кредитну кабалу.

Взаємини між громадянами і банками навряд чи можна назвати теплими й сповненими довіри. З одного боку, кількість позичальників, які мають заборгованість за кредитами, поступово зростає і вже перевищує 50%. Причому неповернення коштів практикують як фізичні, так і юридичні особи. Звісно, серед боржників є й відверті шахраї, які, використовуючи прогалини в законодавстві й кмітливість своїх юристів, відсуджують право не сплачувати за рахунками.

З іншого боку, фінансови також не вирізняються лояльністю до клієнтів. І непомірно високі процентні ставки, що значно перевищують американські та європейські, — лише надводна частина айсберга. Опубліковане нещодавно дослідження USAID показало, що абсолютна більшість банків приховує додаткові платежі. Тому реальна й номінальна ставки фінансових установ кардинально різняться. Наприклад, згідно з кредитним паспортом одного з банків, номінальна процентна ставка за споживчою позицією становить 59,9%, а реальна — 61,8%. Якщо взяти в борг 10 тис. грн, то з урахуванням усіх додаткових платежів загальна вартість кредиту складе 22,4 тис. грн. Не дивно, що кредитування (за винятком споживчого) в нашій країні практично немає.

Щоб підсолонити «пігулку» кредитного рабства, позичальникам запропонували документ у красивій обгортці: нібито для того, щоб вгамувати апетити банків, змусили в кредитних договорах прописувати планку збільшення процентної ставки. Якщо фінансова забажає її підняти, то буде зобов'язана повідомити позичальника та інших заявлених у договорі осіб упродовж 15 календарних днів із дати початку застосування нової ставки. При цьому позичальникові дозволяється розірвати договір у разі незгоди з новими платіжними умовами, але... лише якщо він погасить заборгованість за договором у повному обсязі впродовж 30 календарних днів із дати отримання такого повідомлення про збіль-

КРЕДИТНА КАБАЛА

СМЕРТЬ ПОЗИЧАЛЬНИКА НЕ ПОЗБАВИТЬ ЙОГО СПАДКОЄМЦІВ ВІД ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ІЗ ПОГАШЕННЯ ВЗЯТОГО КРЕДИТУ. ТЕПЕР ВОНИ МАЮТЬ УПРОДОВЖ ПІВРОКУ НАБУТИ ПРАВО УСПАДКУВАННЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ БОРГУ, Й ВІДДАТИ ЗА НЬОГО ВСЕ, ЧИМ ВОЛОДІЮТЬ

шення процентної ставки. До слова, законопроект передбачає, що до моменту повного погашення заборгованості, але не більше 30 календарних днів із дати отримання такого повідомлення про збільшення процентної ставки, застосовується попередній розмір відсоткової ставки.

За словами **фінансового експерта Олексія КУЩА**, ця норма є езуїтською за своєю суттю, оскільки демонструє повну незахищеність позичальника.

«Все одно, як підвищуватиметься процентна ставка — за згодою позичальника або без неї. Не згоден? Швидко сплачуй залишок боргу за кредитом. А якщо це іпотека і сума за відсотками значно збільшиться?» — розмірковує він у коментарі «ВВ».

Своєю чергою **експерт Центру аналізу економічної політики Юрій ГАВРИЛЕЧКО** кон-

статував, що банкам, по суті, надали право інформувати позичальників про зростання плаваючої процентної ставки після її збільшення, а не до того.

«І позичальник сплачуватиме збільшену ставку за кредитом. Коли документ набере чинності, то можна собі тільки уявити, який обсяг заставного майна змінить своїх власників. Наприклад, людина сплачувала справно за кредитом, а банк її повідомляє про підвищення ставки на кілька десятків відсотків, яке колись там відбулося. І ось людина вже є боржником, у якого можна відібрати заставне майно», — пояснює він.

Також експерт звернув увагу на те, що законопроект надає банкам право подавати позови на відчуження об'єктів будівництва, які ще не внесені до держреєстру майнових прав.

«Тобто банки зможуть абсолютно самовільно привлас-

нювати чужу нерухомість, оскільки незареєстрована нерухомість не є об'єктом цивільних прав і не підлягає цивільному обігу», — констатував Юрій Гаврилечко.

Не дивлячись на повне погашення кредиторської заборгованості, банки отримують право два тижні безоплатно експлуатувати заставну нерухомість, підкреслив експерт.

У документі особливу увагу приділено нехтуванню правами поручителів і навішуванню на них боргових зобов'язань у разі, якщо позичальник не виплачує борг. Наприклад, якщо поручителем є юридична особа, то навіть у разі банкрутства вона не позбудеться боргу.

«Якщо зараз у разі збільшення обсягів кредитного зобов'язання або без згоди поручителя порука зупиняється, то згідно з цим законом, поручительство і в цих випадках продовжує дію. Також зміню-

ється підхід до майнової поруки. Так, якщо я, поручившись за друга, заклад своє майно, то тепер у мене заберуть не тільки закладене, але й усе, чим я володію», — уточнив Юрій Гаврилечко.

Смерть позичальника не позбавить його спадкоємців від зобов'язань із погашення взятого кредиту. Тепер вони мають упродовж півроку набутися право успадкування, в тому числі боргу, і віддати за нього все, чим володіють.

«Крім того, законопроект порушує 58-му статтю Конституції України, оскільки поширює свою дію на кредитні договори, укладені до набрання чинності цим документом. По суті, це закон про перерозподіл заставного майна й створення довгострокової кредитної кабали», — додав Гаврилечко.

Експерти впевнені, що жодне з нововведень не стимулює кредитування. Олексій Куц підкреслив, що головна проблема українського законодавчого процесу полягає у спробі стати винятково на захист кредиторів. Хоча в усьому світі захищають і права позичальників, які стають жертвами банківських установ, що неправомірно збільшують кредитні ставки й «зашивають» договори приховані комісії.

«Система масового кредитування в США та Європі заснована на доступності та комфортності сервісу, яким людина користується, практично не помічаючи, що в неї є іпотека або позика на придбання машини. Позичальник сплачує за кредитом, практично не відчуючи дискомфорту. Кредит його не знищує. Це пов'язано з високими зарплатами й низькими процентними ставками, які не перевищують 2-4% річних. Але головне, людина повинна розуміти, що в разі настання кризової ситуації її інтереси будуть захищені. Ось тоді населення почне масово користуватися кредитними інструментами», — пояснює Олексій Куц.

Експерт уточнив, що в Україні, на відміну від США та Європи, немає закону й дієвих механізмів відновлення платоспроможності позичальника, коли в разі погіршення здоров'я, втрати роботи або загальної макроекономічної нестабільності в країні його захищає так звана страховальна сітка. Тобто людині, яка звернулася до держави або до суду за захистом, має бути забезпечений мораторій на задоволення вимог кредиторів.

«У нас же в країні такої страховальної сітки немає, права кредиторів розширюються, а процедура стягнення боргу стає жорсткішою. При цьому кредитний канат постійно поливають мастилом девальвації та перманентних криз. Люди не почуваються в безпеці, тому до кредитів звертатимуться лише в крайньому разі», — підсумував Олексій Куц.

Арина МАРТОВА

КОНТЕКСТ

«Батьківщина» не підтримала законопроект, який не враховує інтереси позичальників

Парламентарі від фракції «Батьківщина» не голосували за законопроект, що посилює права фінансових установ і при цьому не враховує інтереси позичальників.

За словами народного депутата від «Батьківщини» Вадима Івченка, прийнятий проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування» (№6027-д) є однобоким.

«Згідно з документом, банки можуть застосовувати стягнення до об'єктів, які ще не введені в експлуатацію. Тобто знаходять об'єкт і накладають на нього арешт. Або, наприклад, норма, на підставі якої впродовж 14 днів після того, як людина погасила кредит, банк може не знімати арешт. Це робиться для стягнення з позичальника

додаткових коштів. Суд також позбавляє права припинити іпотеку, якщо іпотекоутримувач не придбав предмет іпотеки за результатами третіх публічних торгів. Де тут права позичальників?» — обурюється політик.

Вадим Івченко підкреслив: «Передбачені проектом заходи щодо стимулювання кредитування орієнтовані здебільшого на посилення прав фінансових установ і не враховують інтереси позичальників. Саме тому «Батьківщина» не голосувала за цей законопроект».

В Україні спостерігається тенденція до збільшення заборгованості по виплаті заробітних плат найманим працівникам. Згідно з даними Держстату, станом на 1 червня 2018 року вона становить 2,56 млрд гривень. Мін'юсту вдалося стягнути з підприємств лише десяту частину заборгованостей — всього 225 млн гривень. Про те, як найманому працівникові відстояти свої права, «ВВ» поговорили з юристом, експертом Центру соціальних і трудових досліджень Віталієм ДУДІНИМ.

«У США затримку зарплат називають крадіжкою, у нас же вживають невинні терміни»

► Віталію, що, на вашу думку, є основною причиною зростання заборгованості по виплаті зарплат?

— Мабуть, відсутність страху у роботодавців перед будь-яким видом відповідальності. Адже за невикладку зарплат реальне покарання фактично відсутнє. Стаття 172 КК передбачає кримінальну відповідальність лише в разі навмисної і необгрунтованої затримки зарплати більш ніж на місяць. Однак це оціночні категорії, за якими складно притягнути до відповідальності роботодавця, не кажучи вже про відкриття кримінального провадження проти нього.

Другий важливий аспект полягає в тому, що працівни-

— Безумовно. Але і бізнес у нас користується певними пільгами. В Україні — найдешевша робоча сила в Європі. Тому немає нічого фантастичного в виконанні базових норм КЗпП. До слова, згідно з висновком Верховного суду України від 1999 року важке фінансове становище підприємства не звільняє його від відповідальності. Однак наш бізнес, сповідуючи якусь соціал-дарвіністську філософію, вважає, що найманих працівників можна принижувати і обмежувати їхні права. У той же час в інших країнах є розвинені механізми соціального партнерства, де бізнес через колективні договори бере на себе відповідальність за-

продуктовим магазином — 7-8 тисяч гривень. Ситуація парадоксальна і абсурдна, вона може призвести до повного занепаду бізнесу у малих містечках.

Звичайно, в затримках зарплат є певний політичний момент і небажання вирішити проблему вугледобувного комплексу. Безумовно, держава боїться соціального конфлікту, тому час від часу будуть якісь подачки. Європейські держави підходять до вирішення цієї проблеми по-іншому. Там створюються фонди гарантування зарплат, які наповнюються державою або роботодавцями, і з цього фонду розраховуються з людьми.

місяць суму, що дорівнює середній зарплаті в цій галузі.

► Які докази людина може пред'явити?

— Як правило, такі позови подаються вже після того, як люди звільняються. Колишні колеги побоюються підтверджувати, що ця людина з ними працювала. Тому доведеться апелювати до листування в вайбер-чаті, електронній пошті, до наявності бейджиків, оформлених фінансових документів, видачі матеріальних цінностей, якщо вона десь фігурувала. Тобто всі не заборонені законом способи доказування. Хоча в цивільному процесі можуть застосовуватися і такі інструменти на межі законності, як прихований аудіозапис. Але може виникнути запитання, чи не є цей вид доказів оперативно-розшуковою діяльністю, що вже належить до компетенції правоохоронних органів.

► Чи має ефект звернення до прокуратури та Інспекції з питань праці?

— У прокуратури забрали функцію загального нагляду, і вона реагує тільки на порушення, які підпадають під ст.172 КК і кваліфікуються як злочини. Але в кримінально-правовому порядку діє презумпція невинуватості. Тому потрібно буде вкрай педантично доводити те, що був злочин, що характеризується певним наміром і змістом. Інспекція з праці може реагувати на звернення громадян, проте наразі на всю країну працює приблизно 700 інспекторів, а за розрахунками Міжнародної організації праці їх має бути 1000-1200. За такої нестачі фахівців невідомо, коли відбудеться перевірка за зверненням. Тобто такі методи індивідуального характеру, які передбачають боротьбу самих громадян із проблемою невикладку, на практиці абсолютно недостатні.

► Чи результативні звернення до суду?

— Безумовно, КЗпП — на боці працівника. Наприкінці 2017 року в нас з'явилися законодавчі новації, які відносять трудові спори до

суперечок незначної складності, що означає їхній розгляд без виклику сторін та прискорює рішення суду. У цьому разі працівник, якому затримують зарплату, повинен вимагати видачі судового наказу. За це доведеться заплатити невеликі гроші. За розгляд справи в позовному порядку судовий збір платити не потрібно. Однак із огляду на брак судів, терміни розгляду позову можуть затягнутися, що знижує ефективність захисту. За цей період підприємство можуть закрити або переформувати як нову юридичну особу.

► Що, на вашу думку, потрібно зробити для зменшення росту заборгованості з зарплат?

— Потрібні сильні інспекції праці та потужний профспілковий рух, а також суттєві штрафні санкції до роботодавців. Посилення державного нагляду над роботодавцями вимагають фахівці МОП і Євросоюзу. Якщо нашому бізнесу здається, що контролюю за надто багато, то на думку міжнародних організацій та інституцій його недостатньо.

В Україні максимальне покарання за невикладку зарплати становить три роки позбавлення волі. Роботодавцям найчастіше дають умовні покарання. У той же час у Словаччині, де санкція може становити 12 років позбавлення волі, покарання збільшується залежно від розміру заборгованості по зарплаті перед найманими працівниками. У нас же встановлена одна недиференційована ставка, тому наша держава досить ліберально дивиться на подібні порушення, мабуть, піклуючись про інвестиційний клімат.

На жаль, в Україні не поспішають застосовувати кращі європейські практики. І якщо євроінтеграція реалізуватиметься так само формально і так само лояльно стосовно бізнесменів, то ніякого поліпшення більшості населення просто не відчужує.

Бесіду вела Олена САФОНОВА

ВІТАЛІЙ ДУДІН: «В УКРАЇНІ МАКСИМАЛЬНЕ ПОКАРАННЯ ЗА НЕВИПЛАТУ ЗАРПЛАТИ СТАНОВИТЬ ТРИ РОКИ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ. У ТОЙ ЖЕ ЧАС У СЛОВАЧЧИНІ, ДЕ САНКЦІЯ МОЖЕ СТАНОВИТИ 12 РОКІВ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, ПОКАРАННЯ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ЗАЛЕЖНО ВІД РОЗМІРУ ЗАБОРГОВАНІСТІ ПО ЗАРПЛАТІ ПЕРЕД НАЙМАНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ»

ки не мають права призупинити виконання своїх службових обов'язків і на знак незгоди з порушеннями їхніх прав можуть лише звільнитися.

Пеня за заборгованість із зарплати законодавством не передбачена. Також співробітник не може взяти кредит і надалі просити кредитні організації стягувати ці гроші з роботодавця. Тобто роботодавець не несе ні кримінальних, ні фінансових ризиків. І тому в момент настання найменших фінансових труднощів і приватні, і державні установи насамперед затримують зарплату. До речі, в США це називають крадіжкою, у нас же вживають невинні терміни, хоча ця проблема є бруталним позбавленням людини права на гідне життя.

► Навряд чи варто заперечувати, що і економічна ситуація в країні відіграє свою роль.

безпечити працівникам вищі стандарти, ніж це прописано в законодавстві. У нас же часто лінуються виконати навіть законодавчо закріплені мінімуми.

► Минулого тижня гірники переважно державних шахт проводили акцію протесту під Верховною Радою, вимагаючи погасити перед ними заборгованості по зарплатах...

— Ситуація з вугільними шахтами має свою специфіку. Думаю, що більшість із них збиткові. Але це не означає, що держава може ховати голову в пісок. Вона мусить розраховуватися з людьми, а потім уже або реорганізувати, або реформувати шахти.

Зараз гірники живуть у постійних боргах. Я спілкувався з шахтарями з Лисичанська та Павлограда, які протестували під стінами парламенту. У деяких із них борг перед

► А що ви порадите тим, хто змушений працювати без трудової книжки або ж отримує зарплату в конверті?

— Як правило, ті, хто отримує «конверти», оформлені на мінімалку. У разі невикладку вони можуть звернутися в Держінспекцію з питань праці або ж в прокуратуру. Також можна зателефонувати на урядову гарячу лінію і поскаржитися на порушення. Звернення до суду можливе лише тоді, коли не виплачують ні офіційну, ні конвертну частину. Якщо ж видають тільки офіційну, людина змушена буде якось пояснювати, чому вона погоджувалася на неофіційне працевлаштування. Її можливості за таких умов будуть дуже обмежені.

Якщо ж працівник, який не оформив трудових відносин, зможе довести свою зайнятість на конкретному підприємстві, роботодавець повинен сплатити йому за кожен

(Закінчення.

Початок на стор. 1)

Утім, це лише один аспект у довгому ряді. Проблема набагато глибша, ніж може здатися на перший погляд. І справа зовсім не в проблемах паритетності авіакомпаній і двох туроператорів. Справа в тому, що жоден український турист не захищений у правовому полі. Ви можете купити чудовий тур, упакувати валізу і... витратити купу нервів. А потім довго судитися з авіаперевізником або туроператором. А винні в усьому «вишукані» договори, які ми підписуємо.

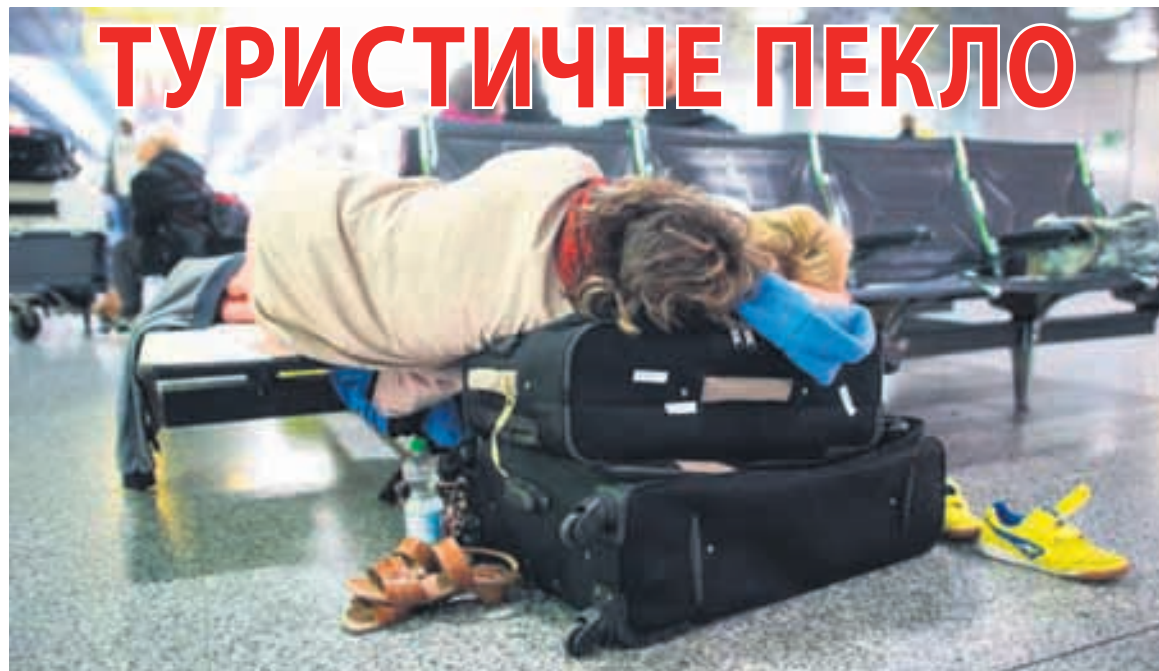
ЧИТАЄМО ДОГОВІР І ПЛАЧЕМО

Обов'язково прочитайте цей документ! Договори, які підписують туристи з туроператорами, не надто відрізняються. І всі вони містять масу хитрих прийомів, які в разі чого допоможуть вийти винуватцям сухими з води. Це жахливо, але це правда.

Отже, візьмемо для прикладу договір одного з туроператорів. Тут прописані форс-мажорні обставини, у разі виникнення яких туроператор і замовник звільняються від відповідальності за порушення умов договору. При цьому наведений чіткий перелік тих самих причин, з яких можуть статися форс-мажорні обставини. З-поміж них класичні — повінь, землетрус, цунамі, епідемії, інші стихійні явища, — а також пожежі, вибухи, вихід з ладу чи uszkodження транспортних засобів (тобто поломка літака теж).

Далі ще цікавіше: законні або незаконні дії органів державної влади (це взагалі як?). І нарешті, масові заворушення, революція, оголошена або неоголошена війна! Тож виходить, що останній пункт зачіпає всіх наших туристів! І що тут вдієш?

Є в договорі й інші цікаві речі. Так, якщо істинні умови туру не відповідають заявленим, турист повинен про це повідомити впродовж трьох днів після їхнього виявлення. Всі претензії туриста прийма-

ТУРИСТИЧНЕ ПЕКЛО

ються на розгляд у письмовому вигляді за наявності акта, підписаного уповноваженою особою туроператора й представником сторони, що приймає, в країні перебування впродовж 14 днів із дня завершення туру. Тобто хто не встиг, той запізнився.

Також сума відшкодування збитку не може перевищувати вартість туристичного продукту. Про моральний збиток взагалі не йдеться. Тут допоможе тільки найсправедливіший український суд...

них послуг «невиправданим очікуванням, суб'єктивній оцінці або завищеним надіям туриста». Так під цей пункт будь-який прокол можна підвести!

Також важливо уважно прочитати умови відмови від туру. Адже від того, скільки залишилося днів до поїздки, залежить сума, на яку може розраховувати замовник. І якщо людина відмовилася від путівки за тиждень до подорожі, то вона не отримає геть нічого! Також не відшко-

ратора, ануляція зворотного квитка. Вартість подібної послуги становить близько 3% ціни туру. Насправді це невеличка сума, враховуючи дорожнечу путівок. Та й лячно якось: чи справді всі кошти відшкодують?

ХАЙ БУДЕ СВІТЛО! ВІРНИШЕ, СОНЦЕ Й МОРЕ

Так що ж робити? Адже має бути світло в кінці тунелю?! Насправді потрібно раз і назавжди запам'ятати, що не мож-

ПОТРІБНО РАЗ І НАЗАВЖДИ ЗАПАМ'ЯТАТИ, ЩО НЕ МОЖНА СЛІПО ВІРИТИ РЕКЛАМІ Й ТИМ ТУРОПЕРАТОРАМ, ЯКІ ЗА ПАРУ-ТРИЙКУ ТИСЯЧ ГРИВЕНЬ ОБІЦЯЮТЬ ВІДПРАВИТИ ВАС, НАПРИКЛАД, В АНТАЛІЮ. ТАКОГО НЕ БУВАЄ!

Але найцікавіше ось що: туроператор не несе відповідальності за невиконання та/або неналежне виконання своїх зобов'язань авіаперевізником, аеропортом, автоперевізником, готелем, страховою компанією та іншими суб'єктами надання відповідних послуг. Але ж договір ми підписуємо саме з туроператором!

Туроператор також не несе відповідальності за невідповідність будь-яких туристич-

довується вартість авіаперевезення.

А що робити в разі, якщо туроператор збанкрутував або просто злісно не виконує свої зобов'язання? Туристичні агентства пропонують на цей випадок своєрідну страховку — гарантію повернення повної вартості туристичних послуг. Вона поширюється на такі випадки: неможливість здійснити подорож, непоселення в готель, виселення з готелю через борги туропе-

на сліпо вірити рекламі й тим туроператорам, які за парутрійку тисяч гривень обіцяють відправити вас, наприклад, в Анталію. Такого не буває!

Особливо в цьому сезоні. Нині до Туреччини масово кинулися зголоднілі по тамтешньому «все включено» росіяни, тому й ціни на тури поповзли вгору. Різниця у вартості одного й того самого туру порівняно з минулим сезоном може становити 200, а то й 300 доларів!

**ДОГОВОРИ,
ЯКІ ПІДПISУЮТЬ
ТУРИСТИ
З ТУРОПЕРАТОРАМИ,
НЕ НАДТО
ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ.
І ВСІ ВОНИ МІСТЯТЬ
МАСУ ХИТРИХ
ПРИЙОМІВ, ЯКІ В РАЗІ
ЧОГО ДОПОМОЖУТЬ
ВИЙТИ ВИНУВАТЦЯМ
СУХИМИ З ВОДИ.
ЦЕ ЖАХЛИВО,
АЛЕ ЦЕ ПРАВДА**

Отже, оптимальний варіант — використовувати «сарафанне радіо» для того, щоб знайти перевірене туристичне агентство. Якщо ж позитивного досвіду у ваших знайомих не було, починайте вивчати відгуки в Інтернеті. Світло в кінці тунелю справді є: багато компаній піклуються про свою репутацію і, відповідно, цінують своїх клієнтів. Тому знайти відповідального тур-агента не надто складно.

Після того як ви розповісте про всі свої побажання й сподівання, співробітник агентства підбере для вас кілька варіантів. Але не поспішайте робити замовлення, а краще прийдіть в офіс компанії і не соромлячись розпитайте про все, що вас цікавить.

Якщо ви вибрали певний готель для відпочинку, використовуйте можливість придбати путівку в різних туроператорів. Також можна підібрати зручні рейси туди й назад. Хоча за добу до вильоту час може змінитися (цей пункт завжди є в договорі). Іноді є можливість навіть скомбінувати різних авіаперевізників. Щоправда, надійних на українському ринку залишилося не надто багато. Але відповідальний співробітник туристичного агентства обов'язково розповість вам, із ким можна літати, а кого слід обходити десятою дорогою.

Всю інформацію, знову ж таки, ви зможете перевірити завдяки відгукам інших туристів на різних форумах і сайтах. Поцікавтеся також, скільки своїх бортів має та чи інша авіакомпанія... Обізнаний — значить озброєний. Ну і, звісно, везіння теж не завадить...

Можна, звичайно, спланувати поїздку самостійно. Ось тільки авіаквитки (головна стаття витрат) на регулярний рейс коштують значно дорожче за чартер. Та й ніхто не дасть жодної гарантії, що вам трапиться відповідальний авіаперевізник.

Марія АНІНА

В ТЕМУ

Куди бігти, якщо не можна летіти?

Передусім слід знати, що всі регулярні та чартерні перевезення в Україні регулюються Повітряним кодексом України, Правилами повітряних перевезень пасажирів і багажу, законами про захист прав споживачів та іншими підзаконними актами. Також потрібно запам'ятати, що куплений у межах туру авіаквиток можна розглядати як договір, укладений між вами й авіакомпанією.

Якщо час вильоту змінюється, то авіаперевізник повинен повідомити про це не пізніше, ніж за три години до початку реєстрації на рейс.

Отже, в разі очікування літака більше двох годин вам зобов'язані надати можливість здійснити два телефонних дзвінки або відправити два повідомлення електронною поштою. Особливо актуально це для туристів, які перебувають за кордоном. Також у цей час вам мають запропонувати прохолоджуючі напої.

Якщо рейс затримують на чотири години й більше, вас повинні нагодувати гарячим обідом і далі харчуватися кожні шість-вісім годин залежно від часу доби.

Якщо рейс переноситься на наступний день, авіакомпанія зобов'язана поселити туриста в готель, забезпечити його харчуванням і трансфером із готелю в аеропорт. Все за кошт перевізника!

Якщо авіакомпанія не виконує своїх зобов'язань, зберігайте всі чеки, що за-

свідчують витрати на купівлю їжі, проїзд у таксі, поселення в готель. Лише в такому разі ви зможете після повернення додому вимагати компенсацію.

Також необхідно звернутися до авіаперевізника з проханням відшкодувати збитки у разі скасованого рейсу. Однак для цього у вас має бути документальне підтвердження, видане в аеропорту. Якщо ж перевізник відмовиться виплатити гроші, доведеться звертатися до суду з індивідуальним або колективним (що зручніше й ефективніше) позовом.

Якщо дні відпочинку в готелі втрачені, вимагайте компенсацію у туроператора. Втім, навіть якщо вам пощастить, ця сума погоди не зробить у «загальному казані» фінансових втрат.

Світ із тривогою очікує на саміт, запланований на 16 липня. У столиці Фінляндії зустрінуться Трамп і Путін, від домовленостей між якими залежить міжнародний порядок. Тривогу живить і той факт, що зустріч президентів відбудеться в режимі тет-а-тет. Побоювання, що Трамп повернеться обличчям до Кремля, виникли, звичайно ж, не на рівному місці, а на тлі непідтверджених заяв глави Білого дому про визнання анексованого Криму російським і загострення взаємин США із союзниками по НАТО.

Востаннє вони бачилися в липні 2017 року на саміті «Великої двадцятки» в Гамбурзі й проговорили понад дві години. Нинішня зустріч, яка передбачає, зокрема, робочий сніданок, також триватиме кілька годин. Та й теми, заплановані до обговорення, не є секретом.

«Ми говоримо про Україну. Ми говоримо про Сирію. Ми говоримо про вибори... Ми не хочемо, щоб хтось втручався у вибори», — сказав напередодні майбутньої зустрічі в Гельсінкі президент США журналістам на борту літака, який летів до Нью-Джерсі.

В Адміністрації президента США припускають, що під час розмови також будуть порушені проблеми контролю над озброєнням і питання стратегічної стабільності, зокрема порушення російською стороною Договору про ліквідацію ракет середньої і меншої дальності. Не оминуть увагою президенти й Тегеран, і тут, найвірогідніше, вдасться знайти точки дотику в частині виведення іранських військ із Сирії. Однак із огляду на непередбачуваність Трампа теми можуть змінитися.

Путін зі свого боку дав зрозуміти, що готовий обговорювати все що завгодно, крім анексованого Росією півострова.

У кращих традиціях кота Леопольда президент США напередодні зустрічі з кремлівським карликом заявив про те, що світ нарешті має зажити дружно. Після цих слів європейський континент почав висловлювати побоювання щодо того, що Трамп на догоду Путіну наробить справ. Так, співрозмовники газети The Times у британському уряді не виключають, що результатом переговорів двох президентів може стати відмова США від спільних навчань НАТО у Норвегії цієї осені й від створення американської бази в Польщі коштом

НЕ ВАРТО ОЧІКУВАТИ ТОТАЛЬНОЇ «ЗРАДИ» ЩОДО УКРАЇНИ. В ІНТЕРВ'Ю ТЕЛЕКАНАЛУ FOX NEWS ТРАМП ЧІТКО ЗАЯВИВ, ЩО РОСІЇ НЕМА ЧОГО РОБИТИ В СИРІЇ ТА УКРАЇНІ. І КРИМ РОСІЙСЬКИМ США НЕ ВИЗНАЮТЬ, І САНКЦІЇ ПРОТИ РФ НЕ ПОСЛАБЛЯТЬ

польського уряду. Також вони занепокоєні можливістю визнання Трампом Криму частиною Росії та імовірністю пом'якшення режиму санкцій.

Побоювання Європи цілком зрозумілі — її лякають непередбачуваний характер і далека від канонів дипломатії манера поведінки Трампа. Старий Світ, який звик бачити себе центром управління світом, недолюблював усіх американських президентів, у тому числі Обаму. У випадку з новим главою Білого дому неприязнь переросла у відверту ненависть. Особливо це стосується Німеччини, яка фактично є чільною державою Європи і визначає настільки суперечливу політику ЄС, що дозволяє будувати «Північний потік – 2» та реалізовувати бізнес-проекти з Росією і водночас висловлювати стурбованість стосовно України, журитися щодо Сирії й ридати ридма над жертвами збитого малайзійського «Боїнга».

Ще однією больовою точкою у відносинах Старого й Нового Світу є тиск на країни — члени НАТО. У своїх передвиборчих промовах Трамп згадував про те, що Європа повинна приділяти більше уваги власній безпеці, в тому числі витратити на оборону не менше 2% ВВП, як це задекларовано в статуті Альянсу. Нещодавно він надіслав листи жорсткого змісту лідерам низки країн НАТО, в тому числі Бельгії,

Канади, Німеччини та Норвегії, попередивши, що США втрачають терпець у питанні оборонних витрат. І міністри Бельгії, Норвегії та Канади відповіли Трампу, що повністю виконують свої зобов'язання з виділення коштів.

Однак меседж президента США був адресований не їм, а Німеччині, очолюваній його персональною «симпатією» Ангелою Меркель. За словами Трампа, Німеччина — найбільша країна ЄС із у край малою часткою оборонних витрат у структурі ВВП. Він вважає, що Штати забезпечують основу гарантії безпеки ЄС і ФРН.

«А потім вони йдуть і платять Росії мільярди доларів за операції по нафті й газу, а ми, як повні кретини, платимо за все», — заявив американський президент.

З огляду на те, що саміт НАТО відбудеться в Брюсселі 11–12 липня, тобто напередодні зустрічі Трампа з Путіним, не виникає сумнівів, що Штати й далі жорстко вимагатимуть від Європи збільшення витрат на оборону. Однак навряд чи це призведе до розколу серед лідерів Альянсу і до поступок Путіну.

Також не варто очікувати тотальної «зради» щодо України. В інтерв'ю телеканалу Fox News Трамп чітко заявив, що Росії нема чого робити в Сирії та Україні. І Крим російським США не визнають, і санкції проти РФ не по-

слаблять. Та й примусити нашу державу до повномасштабного виконання «Мінська», а також до введення в миротворчу місію на Донбасі росіян або інших союзників путінського режиму теж не вдасться. Навіть якщо Путін застосує всі свої набути в КДБ навички й таки підпорядкує Трампа своїй волі, слово президента США далеко не вирішальне і в разі потреби «гаміною сорочкою» стануть Конгрес і загроза імпічменту.

Зрозуміло, що Україна в порядку денному зустрічі Трампа з Путіним не буде першочерговим питанням. Однак тут нам на руку зіграє саміт НАТО в Брюсселі. Адже Порошенко, який матиме можливість безпосередньо спілкуватися з президентом США і в кулуарах, і на полях сесії, може «прозондувати ґрунт» і нагадати наші ключові позиції, в тому числі про необхідність звільнення українських політ'язнів із російських в'язниць. Якщо в розмові з Путіним тема наших в'язнів прозвучить, є велика ймовірність, що вони опиняться на волі і це стане першим кроком на шляху до діалогу. По інших аспектах в Білому домі й Кремлі точок дотику майже немає. Але ж треба за результатами саміту вийти хоч із якимись оптимістичними заявами...

Багато експертів схиляються до думки, що вже сам факт зустрічі в Гельсінкі зіграє на руку Путіну. Безумовно, після проведення мундіалю на крові його пропагандисти спробують донести російському електорату думку про доленосність цих переговорів, у яких Путін, як завжди, «всіх переграє». Однак в очах усього світу ваги кремлівському карлику вже точно не додасться. Його, як душевнохворого, намагаються заспокоїти вмовляннями й примусити поводитися тихо. У липні головним «персональним лікарем» для Путіна стане Трамп.

А домовленості? За результатами гелсінського саміту конкретних проливів не буде — максимум боязкі маркери, які можуть зникнути в будь-який момент, якщо кремлівський карлик, не наситившись Україною та Сирією, продовжить здійснювати бучу.

Антоніна МІРОШНИЧЕНКО

КОНТЕКСТ

І Росія, і США можуть лише стримувати один одного в Україні

Головна проблема Трампа й Путіна в тому, що вони не вірять один одному. Крім того, і той, і інший більше блефують, ніж щось можуть зробити. Про це на своїй сторінці в соцмережі «Фейсбук» написав політолог, директор соціологічної служби «Український барометр» Віктор НЕБОЖЕНКО.

«Найголовніше, що щодо України ні в Трампа, ні в Путіна немає потужного й позитивного політичного засобу, щоб виконати свої обіцянки. І Росія, і США можуть лише стримувати один одного в Україні, але не перемогти. Тому ніхто тут нікому нічого не віддаватиме. Обидві сторони зацікавлені у фіксації геополітичної нічиєї. У крайньому разі, до отримання результатів українських президентських виборів 2019 року.

Поки що обидві сторони — США і Росія — не рухатимуться в Україні вперед, але й свого не віддадуть. Занадто багато сил витратили обидві сторони. Тому і до, і після

зустрічі Трампа з Путіним чуток і припущень буде багато, а справ мало.

Але це не означає, що зустріч Трампа і Путіна буде порожньою, чистим піаром. У кожній стороні є свої важливі цілі. Мета президента США Трампа — за всяку ціну посварити Росію з Іраном. А також посварити ЄС із Росією. І навпаки, надзавдання Путіна — розхитати євроатлантичну єдність США і Європи. А також забезпечити всупереч інтересам США ефективну взаємодію Туреччини, Ірану й Росії на Близькому Сході. Всі інші питання американо-російських відносин будуть вирішуватися залежно від результатів зустрічі в Гельсінкі».

Чого чекати в разі провалу переговорів із Північною Кореєю?

Не варто так вже критикувати президента Дональда Трампа за сингапурський саміт. Доти, поки він і північнокорейський лідер Кім Чен Ин обмінюються люб'язностями, а не погрозами, ймовірність взаємного ядерного удару між США і КНДР невисока. Не можна повністю виключати можливість того, що сингапурський саміт запустить процес, який у довгостроковій перспективі дозволить нейтралізувати загрозу, що виходить від Північної Кореї.

Почнемо з кінця — з прес-конференції Трампа відразу після саміту. Він дав зрозуміти, що КНДР погодилася на одностороннє і контрольоване роззброєння і що цей процес почнеться «негайно». Можливо, він шире в це вірить, але це серйозне спотворення підсумків зустрічі.

Реальним результатом саміту стала коротка, розпливчаста заява, в якій Північна Корея знову пообіцяла повернутися «до роботи з повної денуклеаризації Корейського півострова».

КНДР вперше погодилася на це (тільки без слова «повна») в 1992 році і відтоді неодноразово використовувала цю обіцянку в різних ситуаціях. Її зміст, проте, ніколи не був точно визначений, і нинішній саміт теж не додав ясності. Але Пхеньян завжди розумів під цим якісь неназвані, але ймовірно істотні поступки з боку США і Південної Кореї: розрив їхніх союзницьких відносин або, можливо, виведення американських військ з півострова.

Насправді досить багато попередніх спільних заяв США і КНДР були сформульовані значно жорсткіше. Зокрема, в 2005 році Північна Корея «зобов'язалася відмовитися від будь-якої ядерної зброї та існуючих ядерних програм». З огляду на те, що в Сингапурі Кім не підтвердив свою прихильність до цього зобов'язання, цілком імовірно, що він уже не має наміру зважати на нього.

Коротше кажучи, що б не було предметом домовленості в Сингапурі, це точно не та «повна, контрольована, необоротна денуклеаризація», якої прагнула адміністрація Трампа.

Насправді сингапурський саміт мав стати лише початком довгого процесу. Держсекретареві Майку Помпео ще тільки належить узятися до вироблення конкретного плану разом із своїм північнокорейським колегою, який, на жаль, поки що навіть не призначений.

Але процес цей міг би бути успішнішим, якби спирався на міцний фундамент. Наприклад, проміжна угода, до-

сягнута між Іраном і групою «5 + 1» у 2013 році, ще до укладення основної, була набагато детальнішою, ніж спільна заява Трампа і Кіма, і відображала реальні домовленості про базові принципи, що проклало шлях до ядерної угоди з Іраном 2015 року. Не надто схоже, що адміністрація Трампа зуміє домогтися чогось подібного від Північної Кореї.

Так чи інакше, в найближчому майбутньому переговори, мабуть, продовжаться. Однак рано чи пізно — ймо-

**РАНО ЧИ ПІЗНО
СТАНЕ ЯСНО, ЩО КІМ
НЕ ЗБИРАЄТЬСЯ ПОВНІСТЮ
ВІДМОВЛЯТИСЯ
ВІД ЯДЕРНОЇ ПРОГРАМИ,
ЯК СПОДІВАЄТЬСЯ ТРАМП**

вірно, через рік або трохи пізніше — стане ясно, що Кім не збирається повністю відмовлятися від ядерної програми, як сподівається Трамп. А потім загроза війни, мабуть, знову почне нарастати.

На прес-конференції в Сингапурі Трамп оголосив (на здивування Південної Кореї) про велику і явно односторонню поступку: припинення американсько-південнокорейських військових навчань. Відновлення цих навчань після того, як стане зрозуміло, що КНДР не збирається роззброюватися, призведе до серйозного зростання напруженості, причому навіть більшого, ніж якби їх зовсім не припиняли.

Коли дипломатія випробувана і «не досягла успіху», що ж іще залишається?

Для США існує єдиний спосіб виставитися з цієї ситуації — почати ставити перед собою реалістичні цілі. Сполучені Штати не повинні відмовлятися від довгострокових планів з ядерного роззброєння Північної Кореї. Але поки

що, на додачу до зусиль із зниження ймовірності конфлікту, пріоритет треба віддати таким крокам, які легко узгодити і перевірити. Насамперед це стосується заходів, спрямованих на зменшення загрози від північнокорейської ядерної та ракетної програми (що й є першим кроком до її згортання). У відповідь на ці скромні кроки США та інші країни повинні пропонувати Північній Кореї лише найпомірніші поступки — я називаю такий підхід «менше за менше».

Наприклад, КНДР уже оголосила мораторій на ядерні випробування і випробування міжконтинентальних балістичних ракет. Тепер Сполучені Штати повинні змусити Північну Корею поширити дію мораторію на випробування ракет малої дальності і наземні випробування ракетних двигунів.

Також слід прагнути до того, щоб КНДР підписала і ратифікувала Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань, який зробить її мораторій юридично зобов'язуючим. Слід домагатися, щоб Північна Корея відмовилася від експлуатації ядерних реакторів, здатних виробляти плутоній і тритій (матеріал, придатний для мініатюризації ядерних боеголовки).

В обмін на ці поступки Північна Корея повинна отримати головним чином економічні вигоди, хоча Сполученим Штатам варто також замислитися і про зниження військового тиску. Наприклад, Вашингтон міг би відсунути навчальні польоти своїх бомбардувальників на певну відстань від північнокорейських кордонів (на ці польоти, мабуть, не поширюється обіцянка Трампа призупинити спільні навчання з Південною Кореєю). Ці помірні кроки — зовсім не панацея, але вони могли б стати надійною перешкодою для розвитку ракетно-ядерних програм КНДР. За успішної реалізації вони відкрили б можливість для більш рішучих заходів, у тому числі щодо обмеження збагачення урану в Північній Кореї. Такий поетапний підхід — зовсім не та «колосальна» перемога, на яку сподівається Трамп, але це набагато краще, ніж ставка на негайну і повну денуклеаризацію, яка в разі провалу загрожує нам війною.

Джеймс ЕКТОН
The Huffington Post, США
(Матеріал публікується зі скороченнями)

Зростання цін на нафту не врятує Росію

Міністерство економіки РФ минулого тижня змалювало картину економічного розвитку країни на найближчі шість років. Уже в поточному році ВВП зростатиме повільніше, ніж очікувалося, а саме на 1,9% замість 2,1%. Однак ще більш безрадніми є перспективи року наступного: зростання ВВП складе замість передбачуваних 2,2% лише 1,4%.

Виною тому рецесія 2015 і 2016 років, яка відкинула Росію назад після анексії Криму і падіння ціни на нафту в 2014-му. Однак зростання було млявим і раніше, таким самим воно залишається й нині. За останні п'ять років річний приріст ВВП не досягає навіть 0,3%. З розрахунку на шість років він становить 0,8% на рік.

Наразі найбільше упадає в око той факт, що зростання цін на нафту не дало економіці ніякого стимулу. Новий, відкоригований у бік зниження прогноз Мінекономіки по ВВП базується на припущенні, що ціна на нафту в цьому році складе в середньому 69,3 долара США за барель, в той час як у попередньому, квітневому, прогнозі виходили ще з ціни в 61,4 долара.

Цілком очевидно, що ціна на нафту більше не може допомогти Росії. Цей феномен проявився вперше ще в 2012 і 2013 роках, коли зростання вже значно сповільнилося, хоча за барель все ще давали 100 доларів. Тоді стало очевидно, що економічна модель, яка спирається на ціну на нафту і на споживання і яка допомогла росіянам у перші десять років нового тисячоліття підвищити добробут, вичерпала себе.

На її місце мала б прийти модель, що базується на інвестиціях, для чого, однак, не вистачало прогресу в розвитку суспільства. В результаті розбіжностей із Заходом після 2014 року інвестиційна активність значно скоротилася. І якщо новий прогноз Міністерства економіки підтвердиться, то в цьому і в наступному році доведеться задовольнятися значно меншим обсягом інвестицій, ніж передбачалося.

Просто раніше аналітики недооцінювали дію американських санкцій. При цьому саме динаміка в сфері інвестицій безпосередньо пов'язана з американськими санкціями, як заявив один із представників західної економіки в Росії: «Кожного разу, коли США оголошують про нові санкції, заплановані інвестиції заморозжуються. Як тільки компанії, яких торкнулися санкції, звикають до них, вони знову витягають свої інвестиційні плани — поки ця гра не починається спочатку».

Едуард ШТАЙНЕР,
Die Welt
(Матеріал публікується зі скороченнями)

Не багатьом щастить підтримувати стосунки з друзями дитинства. З роками спільні інтереси часто розходяться, дворових друзів і подружок витісняють нові знайомі з університету, з роботи... Але герої приголомшливої комедії «Ти квач!» доводять зворотне.

Отже, п'ятеро друзів — Хоган (Ед Хелмс), Кевін (Ганнібал Бересс), Боб (Джон Хемм), Ренді (Джейк Джонсон) і Джеррі (Джеремі Реннер) — упродовж останніх тридцяти років грають у квача. Цілий місяць вже дорослі чоловіки ганяються один за одним, при цьому іноді треба проїхати півкраїни, щоб «передати естафету». Ось тільки є одне але: Джеррі ще жодного разу не вдавалося спіймати. Тому Хоган із дружиною Ганною (Айла Фішер), Кевін, Боб, Ренді і журналістка Ребекка (Аннабель Уолліс) вирушають на весілля до Джеррі, щоб нарешті зробити його квачом. Місія буде дуже складною. Але чи здійсненою? Про це ви дізнаєтесь, подивившись це муві до самого кінця.

До слова, фільм «Ти квач!» заснований на реальних подіях. Справжні герої історії навіть приходили на знімальний майданчик, щоб розповісти про свою багаторічну забаву акторам і надихнути їх.

І це сталося. Неозброєним оком видно, що всі актори отримали від зйомок неймовірно задоволення: адже не часто вдається так побавитися. Втім, Джеремі Реннер пощастило найменше... Насолодитися забавами йому не дозволили травми. Актор, який без проблем знявся в декількох «Месниках», на само-

му початку знімального процесу примудрився поламати обидві руки.

«Мій герой — король цієї гри... Мені потрібно було від усіх втекти, тому я зважився на відчайдушний трюк. Я стояв на «вишці» з двадцяти стільців, потім повинен був звалити їх і з'їхати, як на серфі. Я виконав трюк кілька разів, але всі дублі вийшли не дуже. Під час чергового виконання я впав, але не відчув болю. В результаті з'ясувалося, що я зламав обидві руки», — розповів актор в одному з інтерв'ю.

Це могло зупинити проект на невизначений термін, але актор вирішив, що травми зйомкам не перешкода. Так йому наклали гіпс і вже під

СПІЙМАЙ МЕНЕ, ЯКЩО ЗМОЖЕШ!

в них він готовий битися до останньої краплі крові, а ще обожає драми, переглядаючи які неможливо стримувати емоції...

Інші кінематографічні друзі буквально закохали в себе глядача. Чудовою була і

на той факт, що стрічка «Ти квач!» була його повнометражним дебютом, то зі своїм завданням він впорався більш ніж успішно. Втім, йому дуже допомогли сценаристи Марк Стеїлен і Роб МакКіттрик.

рони і обмеження — це даність. Але є велика різниця між дорослішає, але це не заважає вам продовжувати грати. Навіть навпаки: якщо перестає грати, це якраз ознака того, що ви постаріли. Поки ми граємо і сприймаємо життя з гумором, ми молоді. І це зовсім не робить нас ірраціонально безвідповідальними. Якщо ти молодий душею, ніякі умовності і труднощі не завадять тобі збиратися з друзями за одним столом. Зараз стільки негативу, який відштовхує нас один від одного. А от гра в квача нас об'єднує. У будь-якій країні є своя версія цієї забави — це універсальна гра», — зазначив в одному з інтерв'ю Джеремі Реннер.

За великим рахунком кожен може знайти собі «гру» до душі. І це, мабуть, головний сенс фільму. Адже поки ми «граємо», ми справді не старіємо!

ДЖЕРЕМІ РЕННЕР ВЗАГАЛІ УНІКАЛЬНИЙ АКТОР: ВІН ЗАПРОСТО ЗНИМАЄТЬСЯ В КОМЕДІЯХ І ВЕСЕЛИТЬ ГЛЯДАЧА ДО НЕСТЯМИ, ЛЮБИТЬ БОЙОВИКИ, В НИХ ВІН ГОТОВИЙ БИТИСЯ ДО ОСТАННЬОЇ КРАПЛІ КРОВІ, А ЩЕ ОБОЖНЮЄ ДРАМИ, ПРИ ПЕРЕГЛЯДІ ЯКИХ НЕМОЖЛИВО СТРИМУВАТИ ЕМОЦІЇ...

час постпродакшна його замальовували. Сам же Реннер не показав, що щось не так. Та й зіграв він чудово. Джеремі Реннер взагалі унікальний актор: він запросто знімається в комедіях і веселить глядача до нестями, любить бойовики,

Айла Фішер. Утім, будь-який фільм, в якому з'являється ця комедійна актриса, просто приречений на успіх. А ось Аннабель Уолліс була чужорідним тілом у цій компанії.

Режисером картини став Джефф Томсіч. Із огляду

Спочатку від цієї стрічки не чекаєш нічого такого. Однак із кожною хвилиною все більше і більше втягуєшся в цю кінематографічну гру.

«Всі ми дорослішаємо, знаходимо роботу, в нашому житті з'являються внутрішні забо-

У 2013 році на великі екрани вийшла стрічка під назвою «План втечі». Цей фільм був досить захоплюючим, та й приємно поностальгувати за тими часами, коли в Голлівуді знімали справді якісні бойовики. Ну і, звичайно ж, порадували виконавці головних ролей!

За сюжетом один із найвидатніших у світі фахівців із систем безпеки Рей Бреслін (Сильвестр Сталлоне) перевіряє в США різні в'язниці. Під виглядом звичайного ув'язненого він розробляє план втечі, тікає і розпо-

«План втечі 2»: не Сталлоне єдиним

відає керівництву про слабкі місця в системі безпеки. Рей погоджується протестувати суперсекретну тюрму «Гробниця». Але згодом виявляється, що його зрадили і просто там замкнули. Однак Сталлоне не був би Сталлоне, якщо б не зміг втекти. Звичайно ж, не без допомоги напарника, яким став ув'язнений Еміль Ротмайер, якого зіграв Арнольд Шварценеггер.

Здавалося, що ця історія не має продовження. Всі герої врятовані, всі лиходії покарані, всі крапки розставлені. Але кінобоси вирішили, що сиквел зняти все ж таки треба. Тому нещодавно і відбулася прем'єра картини «План втечі 2».

Тепер Рей Бреслін керує командою молодих і завзятих фахівців, які також готові вибратися з будь-якої пастки. Але несподівано хлопці один

за одним опиняються у новій суперсучасній секретній в'язниці. І Рею не залишається нічого, як самому рятувати молодь. Крім Сталлоне у фільмі зіграли: Дейв Батіста, Джеймі Кінг, Уес Четем, Джессі Меткалф, 50 Сент, Лідія Халл, Байлі Каррен, Вінсент Янг, Ешлі Кусато.

Дивним чином сюжет дуже схожий на сценарій дітища самого Сталлоне — третю частину бойовика «Нестримні», що вийшла на великі екрани в 2014 році. Ось тільки «План втечі 2» і нігтя «Нестримних» не вартий.

Сиквел вийшов дуже тьмяним. Ймовірно, сталося це через зміну режисера. Першу частину знімав Мікаель Хофстрьом, відомий за картинами «1408», «Обряд», «Ціна зради»... Другу серію чомусь довірили Стівену С. Міллеру, який робить третьосортні

бойовики з підстаркуватим Брюсом Віллісом...

Навіщо в цю історію вплутався Сталлоне? Адже він як ніхто інший поважає кінематографічні традиції славних 1990-х? На це запитання відповідь знайти практично неможливо. Але ясно одне, що якби суперстар не зняли в цьому кіно, то воно в принципі не вийшло б на широкі екрани.

«План втечі 2» — це банальний пустодзвін. Якщо ж хочете поностальгувати, то згадайте фільмографію Сильвестра Сталлоне. Знову-таки з величезним задоволенням можна подивитися всі три частини «Нестримних», в яких зібрали найкрутіших «старих» Голлівуду. Також можна переглянути фільми «Втеча з Шоушенка», «Повітряна в'язниця» або «Законослухняний громадянин»...

Сторінку підготувала Євгенія ПРОРИВАЙ

Головний редактор — Анна СПІВАК, відповідальний секретар — Олексій СОКУР

Свідоцтво про держреєстрацію КВ №21058-10858 ПР від 14.11.2014 р.

Редакція: м. Київ, бул. Лесі Українки, 26
Пишіть на адресу: ТзОВ «Структура ІТ», а/с 155, м. Київ, Україна, 04080

Засновник та видавець: ТзОВ «Структура ІТ»
Тел: (044) 359-04-54
e-mail: gazetavv@i.ua
Газету надруковано ТзОВ «Мега-Поліграф» 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14

Замовлення № 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Наклад 10 386 прим.
Передплатні індекси: 23115 (рос.), 49450 (укр.)

При використанні публікацій посилання на газету «ВВ» обов'язкове.
Відповідальність за зміст рекламних матеріалів несе рекламодавець.

